

Marija MARIĆ
Marinka ŠIMIĆ
Ante ŠKEGRO

“VITEZ” U NIŠTICU Odgovor Mirku Vidoviću

Apstrakt

Rad se osvrće na pamflet Mirka Vidovića o natpisu popa Tjehodraga (12. st.) iz *Povijesnih priloga* 34 (2008.), 251-258. Neakademski posegnuvši za ovim natpisom, bez ikakvih ga argumenata datira u 3. st. poslije Kr. Njime među ostalim “dokazuje”: ilirski alfabet, “jezik panonskih prostora, odnosno Bosne”, kristijanizaciju livanjskih prostora u apostolsko doba, nazočnost Hrvata od 3. st. i sl. Vidović ne samo da proizvoljno citira djela s kojima se tobože služi, nego i izmišlja, podmeće, iskrivljuje činjenice i sl.

Ključne riječi: Katolička Crkva, pop Tjehodrag, hrvatski glagoljski natpisi, Livno, Bosna i Hercegovina, Mirko Vidović.

Uvod

Trideset i četvrti broj *Povijesnih priloga* na više od sedam stranica donosi pamflet Mirka Vidovića,¹ tobože kao odgovor na našu raspravu o popu Tjehodragu i njegovom natpisu.² Uredništvo u svoju “verziranost” u problematiku kojom smo se bavili uvjerava i “vitezovanjem” u fantomskoj ‘Međunarodnoj akademiji’, članovanjem u ‘Vanjskoj sekciji Glavnog tajništva

¹ MIRKO VIDOVIĆ Vitez Reda Međunarodne akademije, “Kontroverze oko ‘Lištanske ploče’”, *Povijesni priloz* 34 (2008.) 251-258.

² MARIJA MARIĆ - MARINKA ŠIMIĆ - ANTE ŠKEGRO, “Pop Tjehodrag i njegov natpis”, *Povijesni priloz* 33 (2007.) 9-32.

udruge International Association of Scientific Collaboration for Inanian (*sic!*) Studies',³ "čovjekom od struke" dr. Ivom Bancem,⁴ odnosno "posrednikom za suglasnost etnologa i etnografa u Zagrebu" dr. Ivanom Jurićem.⁵ Cijeneći obadvojicu apostrofiranih profesora, pitamo Vidovića što oni, baš kao i on sam, imaju sa strukama kojima smo se u svojoj raspravi bavili? Bilo kako bilo, 'vitez' iz livanjske Bile ostvario je svoj san publiciranja u izdanjima znanstvene institucije. No, pitanje je, je li i znanost time profitirala ili je, ipak, posramljena.

Ni etički ni akademski ni viteški ni ljudski

Vidović si umišlja kako smo mi svoju raspravu⁶ i napisali reagirajući na njegove uratke,⁷ pokušavajući zapravo "pobrati lovorike" ne samo za objelodanjivanje nego i za pronalazak natpisa popa Tjehodraga. Istina je, međutim, da smo tek dvjema rečenicama apostrofirali njegov diletantizam koji je rezultirao, ne samo, netočnim čitanjem i krivom interpretacijom nego i potpuno proizvoljnim datiranjem ovog natpisa u drugu polovicu 3. st. po. Kr.⁸ Kod toga stojimo i dalje! Ovaj je natpis pronađen tijekom sustavnih arheoloških istraživanja lokaliteta Podvornice (Lištani) na Livanjskom polju u dijelu s grobovima iz starohrvatskog i kasnosrednjovjekovnog razdoblja, koja su trajala od 1. srpnja do 22. kolovoza 2003.⁹ Sa stručnom ih je ekipom izvodila arheolog i viši kustos *Franjevačkog muzeja i Galerije Gorica u Livnu* Marija Marić.¹⁰ Vidović u tome ni na koji način nije sudjelovao.¹¹ No, to mu ni najmanje nije smetalo da za ovim natpisom samovoljno posegne 2004.,¹² 2005.¹³ i 2006. god.,¹⁴ što mu

³ VIDOVIĆ, o. c., 251-258.

⁴ VIDOVIĆ, o. c., 254.

⁵ VIDOVIĆ, o. c., 258.

⁶ MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 9-32.

⁷ VIDOVIĆ, o. c., 251, 255.

⁸ MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 13.

⁹ MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 10-12.

¹⁰ MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 11-12.

¹¹ MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 11, bilj. 6.

¹² MIRKO VIDOVIĆ, "Pokušaj čitanja i tumačenja lapidarnog zapisa Lištanske ploče nadene na arheološkom lokalitetu blizu sela Lištani u Donjem polju kod Livna", SVETISLAV STJEPAN KRNJAK, *Hrvatski zavjetni križ. 5. prošireno i popravljeno izdanje*, Zagreb, 2004., 111-125.

¹³ MIRKO VIDOVIĆ, "Pokušaj čitanja i tumačenja...", SVETISLAV STJEPAN KRNJAK, *Hrvatski zavjetni križ. 9. popravljeno i prošireno izdanje*, Zagreb, 2005., 112-125.

¹⁴ MIRKO VIDOVIĆ, "Lištanska ploča' kritički određivana moguća srodnost slova s drugim pismima u antičkom razdoblju", *Lovrečki libar VIII (2006.)* 134-138.

u Francuskoj, čijim se građaninom izdaje, ne bi ni na pamet palo. Do njegove je fotografije došao potajno, mimo volje stručnjaka *Franjevačkog muzeja i Galerije Gorica u Livnu*, koji su, nakon što je ovaj natpis objavio, ostali zatečeni. Iskoristio ga je za samopromociju u “eksperta” za struke koje s njime nemaju nikakve veze. Insinuirajući kako je ovaj “zapis” iz “druge polovice trećeg stoljeća po Kristu”,¹⁵ odnosno “najvjerojatnije iz trećeg stoljeća”, odnosno “prije Nicejskog koncila”,¹⁶ Vidović njime “dokazuje” da je “na tom tlu kršćanstvo bilo ‘kalemljeno’ za živih apostola (*sic!*)”,¹⁷ odnosno nazočnost Hrvata od stoljeća 3.,¹⁸ odnosno da “Hrvati imaju najstariji pisani jezik u Europi”.¹⁹ Moramo priznati, da ovo i nije ništa spram pretvaranja rimskog cara Dioklecijana (284.-305.) u Hrvata,²⁰ keltskih Skordiska u Šokce,²¹ odnosno koautorice rasprave o popu Tjehodragu i njegovu natpisu²² u muškarca!²³ Vidović je svoj pamflet iskoristio i za obračun s lingvistom (i pravim) akademikom Radoslavom Katičićem,²⁴ koji s natpisom popa Tjehodraga i našom raspravom nema nikakve veze. I utemeljitelju *Franjevačkog muzeja i Galerije Gorica u Livnu* (gdje se ovaj natpis i čuva)²⁵ dr. sc. fra Boni M. Vrdoljaku,²⁶ podmeće “mauzoleje starih poglavica Delmata” koje da je iskopao na “drvnom (*sic!*) groblju ‘Sv. Ive’ u Livnu”.²⁷ Vrdoljak ne samo da ne zna ni za kakve mauzoleje, nego Delmate u radu na kojeg Vidović upućuje ni ne spominje!²⁸ Vidovićeva kolizija s etikom izražajna je i u višekratnom prozivanju “gospođe (Marije) Marić”²⁹ za raspravu koju je napisalo troje

¹⁵ VIDOVIĆ, „Pokušaj čitanja”, 123; ISTI, “Pokušaj čitanja i tumačenja”, 123.

¹⁶ VIDOVIĆ, „Pokušaj čitanja”, 121; ISTI, “Pokušaj čitanja i tumačenja”, 121; ISTI, “Lištanska ploča”, 138.

¹⁷ VIDOVIĆ, “Pokušaj čitanja”, 121; ISTI, “Pokušaj čitanja i tumačenja”, 121; ISTI, “Lištanska ploča”, 138.

¹⁸ VIDOVIĆ, “Pokušaj čitanja”, 123; ISTI, “Pokušaj čitanja i tumačenja”, 123.

¹⁹ VIDOVIĆ, “Pokušaj čitanja”, 124; ISTI, “Pokušaj čitanja i tumačenja”, 124.

²⁰ VIDOVIĆ, “Od naroda do države. Povijesno-etimološko podrijetlo naziva ‘Arvat’ i ‘Bosna’”, *Lovrečki libar IX (2007.)* 21.

²¹ VIDOVIĆ, “Od naroda do države”, 22.

²² Usp. MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 9, 32.

²³ VIDOVIĆ, “Kontroverze”, 251.

²⁴ Oslovljava ga Katičićem! Usp. VIDOVIĆ, o. c., 253.

²⁵ MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 11, bilj. 5.

²⁶ VIDOVIĆ, “Kontroverze”, 252.

²⁷ VIDOVIĆ, o. c., 252, 254.

²⁸ Usp. DR. FRA BONO M. VRDOLJAK, “5. Srednjovjekovni spomenici s natpisom na groblju Sv. Ive u Livnu”, *Plodovi ljubavi i žrtve. Prinosi iz povijesti, kulture i arheologije*. “Franjevački muzej i galerija Gorica Livno”, Livno, 2005., 275-283.

²⁹ VIDOVIĆ, o. c., 251-253.

autora, ocijenili kvalificirani recenzenti i u koju su integrirani rezultati istraživanja i drugih stručnjaka. Unatoč tomu spočitava joj zanemarivanje multidisciplinarnosti!³⁰ Lamentirajući što njega nije zvala na suradnju,³¹ zapravo razotkriva cilj svoga pamfleta: legaliziranje samovoljnog posezanja za ovim natpisom! No, da je “gospođa Marić” i imala namjeru pozvati ga na suradnju, ne bi to bila u stanju, jer je tek po objavljivanju naše rasprave “otišao (sam), u Livno i tamo posjetio ‘Arheološki muzej’, gdje je izložena ‘Lištanska ploča’” i konačno imao “priliku da se nadnese(m) nad prelomljen kamen sa zagonetnim zapisom” te ponese sa “sobom točnu sliku **cijele ploče** (istakli: M.M.-M.Š.-A.Š.)”.³² Posljednjom konstatacijom insinuira kako je “grupa oko gospođe Marije Marić” fotografiju natpisa popa Tjehodraga zapravo krivotvorila. U to bi se i moglo posumnjati da i sam Vidović ne poseže za istom fotografijom koju smo u svojoj raspravi objavili,³³ dakako “akademski” i “viteški” ignorirajući i njezinog autora baš kao i raspravu iz koje ju je preuzeo.³⁴ Ujedno, potvrđuje da je o ovom natpisu pisao, a da ga zapravo ni vidio nije. Naime, natpis popa Tjehodraga pronađen je tijekom spomenute istraživačke kampanje na lokalitetu Podvornice (Lištani) na Livanjskom polju.³⁵ Raspravu o njemu redakcija *Povijesnih priloga* zaprimila je 7. svibnja 2007. Za tisak ju je prihvatila 3. prosinca iste godine,³⁶ dok je broj časopisa u kojem je objavljena u distribuciji od 2008. god. Vidović je svoj pamflet pisao (u Francuskoj) temeljem jednog “nadnošenja” (u Livnu)!³⁷ Diletanata i avanturista bilo je (i bit će ih uvijek), no ovo je doista raritetan primjer suradnje znanstvene institucije s njima. Kad već ne može argumentima potkrijepiti vlastito datiranje ovog natpisa, Vidović insinuira kako je “nađen u tipično kasnoantičkom arheološkom lokalitetu”,³⁸ te “gospođi Marić” podmeće manipuliranje priložima iz grobnice u kojoj je pronađen.³⁹ “K tome, zanimljivo je da ona u ovom svom radu uopće ne spominje

³⁰ VIDOVIĆ, o. c., 253-256.

³¹ “Prvo: šteta je da od samog otkrića tog značajnog povijesnog spomenika nismo zajedno radili...”; VIDOVIĆ, o. c., 254.

³² VIDOVIĆ, o. c., 254.

³³ Usp. MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 10, sl. 1. Autor fotografije je profesionalni fotograf *Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika iz Splita* Zoran Alajbeg.

³⁴ VIDOVIĆ, o. c., slika na str. 257.

³⁵ MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 11.

³⁶ Usp. MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 9.

³⁷ VIDOVIĆ, o. c., 254.

³⁸ VIDOVIĆ, “Pokušaj čitanja”, 120; ISTI, “Pokušaj čitanja i tumačenja”, 120; ISTI, “‘Lištanska ploča’”, 138.

³⁹ MARIĆ - ŠIMIĆ - ŠKEGRO, o. c., 11, sl. 2.

činjenicu da je u toj grobnici nađeno i nekoliko rimskih novčića iz prvih triju stoljeća nakon Kr.”⁴⁰ Pitamo se, čime bi “gospođa Marić” bila motivirana za navedeno, odnosno kako je Vidović iz Francuske mogao vidjeti što je ona pronašla u jednoj od 195 (do sada iskopanih) grobnica na Livanjskom polju? Kako Vidovića razumjeti osim da “gospođi Marić” (koja je na istom lokalitetu iskopala i brojne druge natpise),⁴¹ nimalo etički ni akademski, ni viteški, a ni ljudski maliciozno podmeće!

Kad su u laži noge kratke

’Vitez Reda Međunarodne akademije’ svoju “verziranost” u medievistiku dokazuje i diplomiranjem starocrkvenoslavenskog jezika, sudjelovanjem u ustrojstvu *Pokreta nezavisnih intelektualaca* oko zadarskog *Filozofskog fakulteta*, optužbama da je ’špijun Vatikana’, izbacivanjem iz *Povijesnog instituta JAZ-u u Zadru* te žurnim napuštanjem Zadra i snalaženjem u Francuskoj.⁴² Nikola Čolak (1914.-1996.), kojega apostrofira svojim mentorom,⁴³ o ovome svjedoči: “Drugi član najužeg i najintimnijeg Mihajlovljeva⁴⁴ kružoka, koji se ne pojavljuje među osnivačima revije ’Slobodan glas’... jest mladi pjesnik i hrvatski književnik prof. Mirko Vidović. Rođen 1940. god. u Livnu, u Bosni, završio je u svom rodnom gradu gimnaziju uz pomoć tamošnjih franjevaca, koji su mu dali u samostanu hranu i stan... Studirao je u Zagrebu na Filozofskom fakultetu..., prešao je na Filozofski fakultet u Zadru, gdje je **diplomirao iz književnosti i francuskog jezika** (istakli: M.M. - M.Š. - A.Š.). U više je navrata kušao potajno preći zapadnu granicu i otići u Francusku, gdje je imao zaručnicu Francuskinju. Dobivši konačno redovnu putnicu od zadarske policije, često se nalazio na putu za Francusku i Italiju... Potpomognut od tasta, kupio je dio (zadarske, op. M.M.-M.Š.-A.Š.) palače Borelli... Vidović je bio jedan od članova Mihajlovljeva intimnog kruga... Mladi je pjesnik često odlazio u Italiju i Francusku... Već u to vrijeme diskusije političkog karaktera tog toliko

⁴⁰ VIDOVIĆ, o. c., 253.

⁴¹ Usp. ANTE ŠKEGRO - Marija Marić - Marinka Šimić, “Epigraphica nova Pelvensia”, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3. serija - vol. XLI (2008.) pass.

⁴² VIDOVIĆ, o. c., 251.

⁴³ “No, u izbjeglištvu, u povodu dogovora s Nikolom Čolakom, koji je dospio u Padovu, u Italiju, nastavio sam svoj istraživački rad u Francuskoj.” VIDOVIĆ, o. c., 251.

⁴⁴ Mihail Nikolaevič Mihajlov (1934.), potomak ruskih emigranata izbjeglih u Jugoslaviju pred krvožednim režimom Vladimira Iljiča Uljanova Lenjina (1870.-1924.), asistent za modernu rusku književnost na zadarskom *Filozofskom fakultetu*, od 1966. g. opozicionar i uznik zločinačkog komunističkog režima u Jugoslaviji.

intimnog kružoka (oko Mihaila Mihajlova, op. M.M.-M.Š.-A.Š.) bijahu inspirirane tezom o demokratskom socijalizmu, kako ga je, prema njima, shvaćao i Đilas...⁴⁵ Vidović se bio našao u Francuskoj i na povratku u domovinu, donio je s sobom sve nastavke (Đilasovih "Moji razgovori sa Staljinom" objavljivanih u francuskom listu *Le Figaro*, op. M.M.-M.Š.-A.Š.). Stigavši u Zadar, otišao je u Studentski dom... Sutradan u devet sati došao je k njemu agent UDB-e s tašnom zahtijevajući od njega... da mu izruči sve nastavke (Đilasovih "Moji razgovori sa Staljinom", op. M.M.-M.Š.-A.Š.)... Vidović onda bijaše dopisnik 'Narodnog lista' u Zadru za kulturnu rubriku. Budući da je branio Mihajlova, bio je otpušten s posla i od tada počinju napadaji komunističkih krugova i zadarske tajne policije protiv njega koji su imali za epilog definitivno povlačenje Vidovića u Francusku."⁴⁶ O Vidovićeve "radu" u nepostojećem *Povijesnom institutu u Zadru* isti Čolak svjedoči: "U međuvremenu bijaše se ukazala jedna zgodna kombinacija... da se mladog pjesnika i pisca (Mirka Vidovića, op. M.M.-M.Š.-A.Š.) primi za suradnika za književnost u Institut Jugoslavenske akademije u Zadru...⁴⁷ zbog obrazloženja direktora Instituta dra. Vjekoslava Maštrovića nepovoljnog za Vidovića, i to mu je mjesto bilo uskraćeno."⁴⁸ O vlastitom "izbacivanju" 'iz Povijesnog instituta u Zadru', sam Čolak svjedoči: "U kolovozu 1965. god. **preselio sam se s obitelji iz Zadra u Zagreb, kako bih mogao lakše školovati djecu na Sveučilištu u Zagrebu** (istakli: M.M.-M.Š.-A.Š.)... Nakon mjeseci dodira s članovima uprave Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske u Zagrebu i dobivene njihove privole... izvršio sam seobu u Zagreb...izrazivši otvoreno direktoru prof. Franji Tuđmanu mišljenje... bio (sam) od njega opredijeljen da pređem u 'naučni odjel' te da preuzmem i organiziram rad na istraživanju ekonomije Hrvatske između dva rata."⁴⁹ Iako Čolakovo svjedočenje nema nikakve veze ni s natpisom popa Tjehodraga niti s našom raspravom, ono ipak zorno svjedoči kako o Vidovićevoj izobrazbi tako i o njegovoj stručnosti, etičnosti, akademizmu pa i 'viteštvu'.

⁴⁵ Milovan Đilas Đido (1911.-1995.), jedan od najviše pozicioniranih boljševičkih glavešina u komunističkoj Jugoslaviji, do 1954. g. šef zloglasnog Agitacijsko-propagandnog odjela *Komunističke partije Jugoslavije*, od 1955. disident režima kojeg je i sam stvarao.

⁴⁶ N. ČOLAK, *Iza bodljikave žice. Svjedočanstvo o životu Hrvatske u srbokomunističkoj Jugoslaviji*. "La ciclografica", Padova, 1977., 159-161.

⁴⁷ *Institut za društvene nauke Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru*.

⁴⁸ ČOLAK, o. c., 161.

⁴⁹ ČOLAK, o. c., 140-143.

Zbogom pameti

Vidovićev pamflet po našem je mišljenju sindrom (njegov izričaj!) za struke koje nemaju veze s disciplinama kojima smo se bavili u svojoj raspravi o popu Tjehodragu i njegovom natpisu. Da s njim akademski dijalog nije moguć razvidno je i iz njegovog:

- 1) upuštanja u struke u kojima nije verziran;⁵⁰
- 2) nedopušteno posezanje za natpisom popa Tjehodraga;⁵¹
- 3) insinuiranje o manipuliranju nalazima iz grobnice u kojoj je ovaj natpis pronađen;⁵²
- 4) podmetanje autorima rasprave o popu Tjehodragu i njegovom natpisu konstatacije kako si je ovaj pop sam dao isklesati epitaf;⁵³
- 5) podmetanje istim autorima manipuliranja križem na istom natpisu;⁵⁴
- 6) podmetanje istim autorima datiranja “groba kostima koje su tu nađene”;⁵⁵
- 7) osporavanje stručnosti i profesionalne etike arheologu i višem kustosu *Franjevačkog muzeja i Galerije Gorica u Livnu* Mariji Marić;⁵⁶
- 8) interpretiranje natpisa popa Tjehodraga božićnom pjesmom “U se vrime godišća”;⁵⁷
- 9) imputiranje “delmatskih mauzolejâ” dr. sc. fra Boni M. Vrdoljaku;⁵⁸
- 10) pripisivanje djela bizantskom povjesničaru Laoniku Halkokondilu (oko 1423.- oko 1490.) kojemu on nije autor;⁵⁹
- 11) pripisivanje Josipu Hammu (1905.-1986.) gramatike koju nije napisao;⁶⁰
- 12) imputiranje Gaju Juliju Cezaru (100.-44.) konstatacije kako “Rimljani nisu imali ni pomorskih luka ni građenih pristaništa”;⁶¹

⁵⁰ VIDOVIĆ, “Pokušaj čitanja”, 111-125; ISTI, “Pokušaj čitanja i tumačenja”, 111-125; ISTI, “Kontroverze”, 251-258.

⁵¹ VIDOVIĆ, “Pokušaj čitanja”, 111-125; ISTI, “Pokušaj čitanja i tumačenja”, 111-125.

⁵² VIDOVIĆ, o. c., 253.

⁵³ VIDOVIĆ, o. c., 253.

⁵⁴ VIDOVIĆ, o. c., 252.

⁵⁵ VIDOVIĆ, o. c. 253.

⁵⁶ VIDOVIĆ, “Kontroverze”, 251-253.

⁵⁷ VIDOVIĆ, o. c., 252.

⁵⁸ VIDOVIĆ, o. c., 252.

⁵⁹ VIDOVIĆ, o. c., 255.

⁶⁰ VIDOVIĆ, o. c., 255.

⁶¹ VIDOVIĆ, o. c., 254.

13) insinuiranje kako Grci “na našim obalama nisu mogli ništa graditi pa ni klesati zapise”,⁶²

14) brkanje Ilira i Iliraca;⁶³

15) fabriciranje “jezika Bosne”,⁶⁴

16) manipuliranje grafitom (sl. 1) s lokaliteta Sv. Ivo u Livnu (tobože iz 14. st.)⁶⁵ iz 15. st.,⁶⁶ odnosno ‘Zapisom iz Grebaštice’⁶⁷ (tobože iz 339. god. pr. Kr.),⁶⁸ odnosno ‘Pločom iz Grebenišćice’ (sic!)⁶⁹ temeljem nepostojećih znakova (sl. 2a, 2b) i dr.

Zaključak

Autori rasprave o popu Tjehodragu i njegovom natpisu ni ne pomišljaju da su o njemu rekli konačnu riječ. Svjesni vlastite ograničenosti, otvoreni su za akademski dijalog sa svima za istinom težećim stručnjacima. Iz gornjega je razvidno da s Vidovićem takav dijalog nije moguć. U druge vrste rasprava s njime nismo voljni ulaziti. Ovo ne samo zbog njegove nestručnosti, nego i nepouzdanosti njegovih izričaja, baš kao i dvojbene njegovih namjera. Vidovićev pamflet vrvi bezimenim “stručnjacima” i nedefiniranim stranicama uglavnom (pra)starih enciklopedijskih izdanja. Stoga njegovo pisanje, bez obzira što se pojavljuje i u publikaciji jedne

⁶² VIDOVIĆ, o. c., 255.

⁶³ VIDOVIĆ, o. c., 255.

⁶⁴ VIDOVIĆ, o. c., 254.

⁶⁵ “Uzmimo najprije primjer dvaju natpisa: ‘Zapisa (sic!) iz Grebaštice’ kod Šibenika (v. ‘Jugoslavenska enciklopedija’, članak ‘Iliri’, iz predrimskog razdoblja, te, s druge strane, ‘natpis na ulomku poklopca sarkofaga s natpisom’ otkrivenog na drvnom (sic!) groblju ‘Sv. Ive’ u Livnu, gdje je otkriveno i nekoliko mauzoleja starih poglavica Delmata... No, kad se usporede slova ‘Ploče iz Grebenišćice’ (sic!) i ‘Ploče iz Livna’, uočit ćemo frapantnu sličnost slova kojima su ta dva natpisa ucrtana: identično je slovo “ro” na oba natpisa...” VIDOVIĆ, o. c., 252.

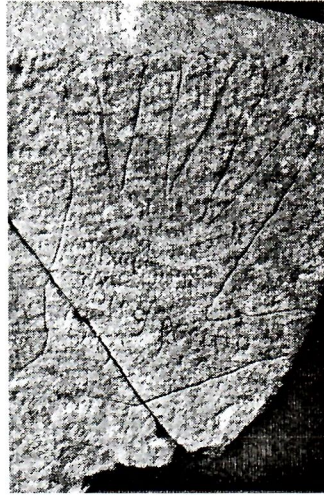
⁶⁶ VRDOLJAK, o. c., 278-279.

⁶⁷ U pitanju je latinski natpis iz sela Grebaštice kod Šibenika: *Sextu(s) / f(ilio)* ili (*fratri*) ili *f(ecit* i sl.) *Bato/ni...* Usp. DUJE RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Novi epigrafski prilozi ilirskoj onomastici sa teritorija Dalmata, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 55 (1953.) 245-247; ISTI, *Iliri i antički svijet. Iliriološke studije. Povijest - arheologija - umjetnost - numizmatika - onomastika*, “Književni krug”, Split, 1989., 835-836, Tab. XVII, 2.

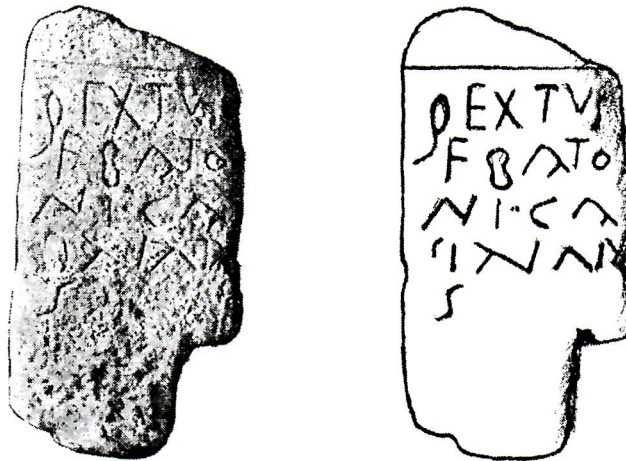
⁶⁸ “Usporedbom ‘Zapisa iz Grebaštice’ kod Šibenika (konac trećeg / početak drugog stolj. pr. Kr), najstarijeg nađenog ‘Zapisa iz Skradina’ (sic!) (godine 339. pr. Krista, te ‘Ploče iz Livna’ (groblje sv. Ive), nađene uz mauzoleje vođa starih Delmata (koju fra Bono Vrdoljak smješta negdje u 13. st.), dobit ćemo oštar dojam o kontinuitetu istog pisma kojim je napisana i ‘Lištanska ploča’ (sic!).” Usp. VIDOVIĆ, o. c., 254.

⁶⁹ VIDOVIĆ, o. c., 252.

znanstvene institucije, držimo još jednim “zgoditkom u ništicu”! Kako mu autor nije u stanju razlikovati ni kapitalno latinično pismo od srednjovjekovnih grafita a kamoli glagoljicu od hrvatske ćirilice, kojima je natpis popa Tjehodraga ispisan, njegov “pluridisciplinarni pristup čitanja ‘Lištanske ploče’”, prepuštamo uredništvu *Povijesnih priloga* neka se njime zabavlja.

Sl. 1. Grafit iz 15. st. s lokaliteta Sv. Ivo u Livnu.

Sl. 2a i 2b. Fragment natpisa iz Grebašnice kod Šibenika i 'Ploča iz Grebenišnice' (sic!).

Marija MARIĆ
Marinka ŠIMIĆ
Ante ŠKEGRO

FEHLSCHLAG DES 'RITTERS' - DIE ANTWORT AN MIRKO VIDOVIĆ

Zusammenfassung

Diese Arbeit ist ein Rückblick auf das Pamphlet von Mirko Vidović über die Inschrift des Priesters Tjehodrag (12. Jh.) aus der Zeitschrift *Povijesni prilozi - Historical contributions 34 (2008)*, 251-258. Vidović datiert diese Inschrift unakademisch und argumentenlos ins 3. Jahrhundert n. Chr. und "beweist" auf diese Weise das illyrische Alphabet, "die Sprache der pannonischen Gebiete bzw. des Bosniens", die Christianisierung des Livno-Gebietes in der Apostelzeit, die dortige Anwesenheit der Kroaten seit dem 3. Jahrhundert u. ä. Vidović zitiert eigenwillig die angeblich gebrauchte Literatur, unterstellt und verdreht dabei den Tatbestand.

Schlüsselwörter: Katholische Kirche, Priester Tjehodrag, kroatische glagolitische Inschriften, Livno, Bosnien und Herzegowina, Mirko Vidović.